

Obcowanie z przyrodą jako lekcja zrównoważonego rozwoju

TOMASZ ZEMA
UNIwersYTET EKONOMICZNY WE WROCLAWIU

<https://doi.org/10.18778/2300-1690.25.09>

Współczesna dyskusja o zrównoważonym rozwoju często prowadzona jest w języku statystyk, regulacji i technologii. Jednak wielu z nas zapomina, że fundamentem każdej debaty o zrównoważonym rozwoju powinien być bezpośredni kontakt z przyrodą. To właśnie w bezpośrednim doświadczeniu natury leży najważniejsza lekcja o tym, jak powinniśmy kształtować naszą przyszłość. Zrównoważony rozwój to idea, która zakłada taką drogę rozwoju społecznego i gospodarczego, która nie ogranicza możliwości przyszłych pokoleń (Sulich i Zema, 2018). Zrównoważony rozwój polega na znajdowaniu takich rozwiązań gwarantujących dalszy wzrost, które pozwalają na aktywne włączenie w procesy rozwojowe wszystkich grup społecznych, dając im jednocześnie możliwość czerpania korzyści ze wzrostu gospodarczego (Velten, Leventon, Jager, Newig, 2015). Początkowo dyskusje wokół zrównoważonego rozwoju ograniczały się do potrzeby zmniejszenia negatywnego oddziaływania gospodarek na środowisko przyrodnicze. Z biegiem lat koncepcja nabrała pełniejszego znaczenia, wyrównując istotę trzech czynników rozwoju: poszanowania środowiska, postępu społecznego i wzrostu gospodarczego (Kozar, 2017).

Obecnie koncepcja zrównoważonego rozwoju coraz częściej wchodzi do głównego nurtu dyskusji nad rozwojem społeczno-gospodarczym i stanowi jedną z najistotniejszych zasad, którymi kierują się współczesne organizacje. Jednak zrównoważony rozwój to nie tylko polityka lub procedury koncernów, to również osobisty kontakt z przyrodą.

Nie da się w pełni zrozumieć istoty zrównoważonego rozwoju, wartości różnorodności biologicznej, cennych zasobów wodnych czy wagi czystego powietrza bez bezpośredniego doświadczenia przyrody. Zabudowa miejska, długie godziny pracy, a także wszechobecna technologia oddalają nas od środowiska naturalnego. Wchodząc w bezpośredni kontakt z przyrodą, odyskujemy perspektywę i uczymy się zrozumieć, jak każda nasza decyzja i działanie wpływają na otaczające nas ekosystemy.

W tym artykule publikuję zdjęcia z fiordów Norwegii, które wykonałem w 2022 roku. Podczas tej podróży miałem okazję na poznanie zrównoważonego rozwoju przez obcowanie z przyrodą. Charakter norweskiej przyrody ujawnia kilka aspektów i skłania do refleksji.

Po pierwsze w przyrodzie można znaleźć ciszę, która ma moc nauczania. To w niej

możemy usłyszeć nie tylko głosy ptaków czy szum wiatru, ale także odnaleźć przestrzeń do refleksji nad naszym miejscem w świecie. Cisza pozwala nam kontemplować skutki naszych codziennych wyborów – od tego, co jemy, po to, jak podróżujemy. W głębinach norweskich fiordów, tam, gdzie woda spotyka się z niebem, panuje niezwykle spójność, który przenika każdego, kto się tam znajdzie. Jest to miejsce, w którym czas wydaje się płynąć wolniej, a rytm pływów przypomina o stałych, niezachwianych cyklach natury. Zapominamy o ponagających wiadomościach z pracy oraz szumie miasta. Ta harmonia i porządek, widoczne w każdej kropli wody i w rzeźbie skalnych ścian, uczą nas, że natura ma niezmienny rytm, którego powinniśmy się uczyć i o którym należy pamiętać. W takich miejscach jesteśmy świadkami, jak przyroda szepcze o przeszłości i przyszłości. Te opowieści, zapisane w strukturach skalnych wyżłobionych przez wodę, wodnych głębinach czy nawet chmurach, uczą nas pokory i potrzeby równowagi. W takim otoczeniu każdy oddech może być lekcją o znaczeniu małych rzeczy, o wpływie, jaki nasze działania mają na otaczający nas świat.

Na fiordach, gdzie woda w spokoju odbija światło północnego słońca, a ląd jest świadkiem wieków niezmałowanego spokoju, człowiek może nauczyć się, jak żyć w zgodzie z naturą. Spokój jest przypomnieniem, że zrównoważony rozwój nie jest kwestią polityczną, ale także codziennych, osobistych wyborów. W szumie fal i wiatru, które nieustannie modelują, możemy znaleźć inspirację do poszukiwania takiego samego rytmu w naszym życiu – rytmu, który pozwala na wzrost i rozwój, nie zakłócając równowagi i piękna, które nas otacza.

W ten sposób norweskie fiordy stają się nie tylko obiektem fotografii, ale przede wszystkim przestrzenią do uczenia się i doświadczania głębokiego spokoju. To doświadczenie może być fundamentem do budowania

lepszego jutra, w którym człowiek i natura współistnieją w harmonii, szanując się nawzajem i ucząc się od siebie, jak żyć zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Po drugie obcowanie z przyrodą rozwija w nas empatię wobec innych form życia. Gdy obserwujemy życie zwierząt, ich potrzeby i wyzwania, stajemy się bardziej świadomi, że nie jesteśmy jedynymi mieszkańcami planety. Ta świadomość jest kluczowa dla zrównoważonego rozwoju, ponieważ każda strategia musi uwzględniać nie tylko potrzeby ludzkie, ale i prawa oraz dobrostan innych gatunków.

Obcowanie z przyrodą daje też zrozumienie jej cykli. Dzieje się tak dlatego, że przyroda to najlepszy nauczyciel cykliczności i sezonowości. Zrozumienie, jak działają cykle przyrodnicze – od pływów wody przez wzrost roślin aż po migracje zwierząt – jest istotne, by zaplanować zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi. Wzorce te, widoczne w każdym leśnym ekosystemie czy nadbrzeżnej lagunie, pokazują, że zrównoważony rozwój wymaga synchronizacji z rytmem natury, a nie tylko kalkulacji ekonomicznych.

Przyroda może być źródłem innowacji, ponieważ to właśnie obcowanie z nią inspiruje do modernizacji zgodnych ze zrównoważonym rozwojem. Biomimikra, czyli naśladowanie rozwiązań wypracowanych przez naturę, jest dziedziną, która bezpośrednio czerpie z obserwacji przyrody. Efektywność energetyczna termitów, hydrodynamiczność kształtów ryb czy wytrzymałość pajęczyn – to wszystko inspiruje współczesnych inżynierów i naukowców do tworzenia zrównoważonych technologii. Nie byłoby oni zdolni zauważyć tych rozwiązań bez obcowania z naturą.

Kontakt z przyrodą to nie tylko źródło innowacji lub przyczynek do kontemplacji, ale również nieoceniona lekcja dla dzieci i młodzieży. Edukacja w zakresie zrównoważonego rozwoju powinna zaczynać się od rzeczywistego doświadczenia i obserwacji, a nie tylko

od teorii. Dzieci, które spędzają czas na łonie natury, uczą się szacunku do środowiska, co przekłada się na odpowiedzialne zachowania w dorosłym życiu. Dostrzeganie zależności między składnikami środowiska rozwija myślenie i pobudza wyobraźnię również osób dorosłych. Co więcej, obcowanie z przyrodą ułatwia praktykowanie zrównoważonego rozwoju na co dzień. Proste czynności, takie jak kompostowanie, oszczędzanie wody, ochrona lokalnych gatunków czy wybieranie produktów ze zrównoważonych źródeł, stają się naturalne, kiedy na własne oczy widzi się ich pozytywny wpływ na środowisko.

W obliczu zmian klimatycznych i ekologicznych kryzysów obcowanie z przyrodą może wydawać się zbyt prostą odpowiedzią na skomplikowane problemy. Jednakże, gdy spojrzymy na naturę jako na najlepszego nauczyciela zrównoważonego rozwoju, odkrywamy, że każdy z nas może czerpać z jej lekcji i wdrażać je w życie. To bezcenna wiedza, która powinna stanowić podstawę wszelkich działań mających na celu ochronę naszej planety dla przyszłych pokoleń.

Mimo że obcowanie z przyrodą może wydawać się prostą odpowiedzią na złożone wyzwania zrównoważonego rozwoju, jest ono kluczowe dla głębokiego zrozumienia i praktykowania zasad, które mogą chronić naszą planetę dla przyszłych pokoleń. Naturalne doświadczenia uczą nas szacunku do środowiska i motywują do podjęcia konkretnych działań, mających na celu jego ochronę. Dzięki temu każdy z nas może przyczynić się do tworzenia lepszego jutra, w którym ludzie i natura współistnieją w harmonii, a zasady zrównoważonego rozwoju są nie tylko kierunkowskazem dla polityk i organizacji, ale również stałym elementem osobistych wyborów i codziennego życia. 🌿

Tomasz Zema – doktorant Szkoły Doktorskiej na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu.

Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień łączących uczenie maszynowe i metody prognozowania ze zrównoważonym rozwojem. Pasjonat fotografii, przyrody i podróży.

Afiliacja:

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Zarządzania
Katedra Zarządzania Procesami
e-mail: tomasz.zema@ue.wroc.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0051-6579>

Bibliografia

- Kozar, Ł. (2017). Rozwój zielonej gospodarki w sektorze rolnictwa w krajach Unii Europejskiej i w Polsce w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju. *Problems of World Agriculture/Problemy Rolnictwa Światowego*, 17(3), 195–206. <https://doi.org/10.22004/AG.ECON.264491>
- Sulich, A., Zema, T. (2018). *Green jobs, a new measure of public management and sustainable development*. *European Journal of Environmental Sciences*, 8(1), 69–75. <https://doi.org/10.14712/23361964.2018.10>
- Velten, S., Leventon, J., Jager, N., Newig, J. (2015). *What is sustainable agriculture? A systematic review*. *Sustainability (Switzerland)*, 7(6), 7833–7865. <https://doi.org/10.3390/su7067833>

Cisza natury jako nauczyciel zrównoważonego rozwoju. Norweskie fiordy

Zrównoważony rozwój w praktyce

for Tomasz Szuma 2024

Natura ma swoje korzenie

Od mikro do makro

Od mikro do makro

Wśród przyrody